

Op deze kaart van Nederland zijn negen mogelijke klimaathotspots aangegeven. In deze gebieden gaan de komende jaren ruimtelijke inrichtingsvragen en klimaatverandering een belangrijke rol spelen. Binnen Klimaat voor Ruimte worden deze gebieden gevolgd.

Wat is een hotspot?

Een hotspot is een praktijkgericht onderzoeksproject in een gebied waar ruimtelijke ontwikkelingen plaats gaan vinden en waar klimaatverandering zich zal doen gelden. Binnen het onderzoeksprogramma Klimaat voor Ruimte is, onder meer met behulp van provincies, een lijst opgesteld van mogelijke hotspots die nader uitgewerkt kunnen worden. Uit de veertig mogelijke gebieden zijn er negen geselecteerd (zie kaart) waaruit het programma een keuze gaat maken. Met de eerste hotspot de Biesbosch wordt snel een begin gemaakt.

De Biesbosch, de eerste hotspot

De Biesbosch kan zich ontwikkelen tot een robuust natuurlijk systeem en als buffer dienst doen om effecten van klimaatverandering op te vangen. Niet alleen om de gevolgen in het gebied zelf op te vangen, maar ook om problemen in omliggende laagliggende regio's op te lossen. Daarom is de Biesbosch gekozen als hotspot in het kader van het onderzoeksprogramma 'Klimaat voor Ruimte'. Behalve de Biesbosch worden ook andere gebieden geselecteerd.

In de regio Biesbosch/Haringvliet spelen drie problemen die met klimaatverandering samenhangen. Als gevolg van de nattere winters nemen de rivierafvoeren toe. De kans op overstromingen neemt daarmee ook toe. Daarbovenop komen de gevolgen van zeespiegelstijging. Een hogere zeespiegel betekent een afname van het aantal uren per dag waarop het rivierwater onder vrij verval gespuid kan worden. De behoefte aan bergingsruimte zal daarom toenemen. Tenslotte zal bij een droge zomer het brakke water steeds verder het binnenland indringen.

Biesbosch en waterbeheer

De Biesbosch ligt tussen twee stedenbanden in: de zuidelijke randstad en de Brabantse stedenband. De regio in en rond de Biesbosch biedt voldoende ruimte om overtollig water te bergen uit die omliggende stedenbanden en vanuit het bovenstroomse deel van de rivieren als het lange tijd droog is. Ook kan het gebied zoet water langer vasthouden en naleveren als water voor industrie, landbouw en voor drinkwater. Daarnaast is het een fantastisch recreatiegebied voor al die inwoners, die in droge en warme zomers verkoe-ling zoeken. Ook de natuur speelt een

belangrijke rol. Door de ingrepen in de waterhuishouding van de afgelopen eeuwen, is de natuur niet zoals hij zou kunnen zijn. Verbeteringen in het watersysteem om effecten van klimaatverandering op te vangen, bieden veel mogelijkheden om het ecologisch systeem te herstellen.

Maar voor het zover is zal er nog veel moeten gebeuren. Nu is de Biesbosch ingericht volgens de ideeën, die we in de vorige eeuw over de waterhuishouding hadden. Het begrip Ruimte voor water bestond toen nog niet. Het water werd ingesnoerd in een korset van nauwe rivieren, dijken, kanalen en sloten. Gevolg is dat het maar net goed ging bij de hoogwaters in 1995 langs de Beneden Merwede en de Beneden Waal. Had het zeewater wat hoger gestaan, dan had de rivier haar water niet kwijt gekund met alle gevolgen van dien. Tijdens zware regenval in 1998 werden de polders rond het Haringvliet getroffen door wateroverlast. En de instroom van zout water in de droge zomer van 2003 zorgde voor een ernstig zoetwatertekort in de zuidelijke randstad. Weliswaar is er al een aantal projecten gestart die, vaak niet eens zo bewust, al een klimaatcomponent hebben. Echter, een totaalvisie op

het hele gebied, gestoeld op de nieuwe klimaatscenario's van het KNMI, ontbreekt. Een visie waarbij 100 jaar vooruit gekeken wordt, is nodig.

Hotspot programma Zo'n visie of strategie wordt nu opgesteld binnen het onderzoeksprogramma 'Klimaat voor Ruimte', dat een zogenaamd hotspot-programma ontwikkelt. Daartoe is een inventarisatie gedaan naar mogelijk interessante gebieden, waar klimaatverandering effecten zal hebben en waar ruimtelijke ontwikkelingen spelen. Vrijwel alle provincies zijn betrokken geweest bij die inventarisatie. Een lijst met negen mogelijke hotspots is boven komen drijven. Daaruit is de Biesbosch gekozen om als eerste mee aan de slag te gaan. Twee andere projecten volgen waarschijnlijk spoedig: de Zuidplaspolder en Tilburg. Ook het Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat van het Rijk ontwikkelt een programma met case studies en hotspots. Alle provincies zijn in de zomer benaderd om case studies aan te leveren. Het Rijk stelt mogelijk geld beschikbaar om de case studies die worden uitgekozen, tot projectvoorstellen te ontwikkelen en waar dat kan ook uit te voeren. ■